

Samtalegrunnlag regionale samtaler høsten 2019

Landsmøtet 2019 sa at baptistene i Norge, i fellesskap, skal arbeide med teologi fram mot neste landsmøte. Først og fremst i forhold hvordan vi i vår tid forstår kirkeforfatningen; om hvordan en som menigheter forholder seg til hverandre, hvilke spørsmål som tilhører lokalmenigheten å avgjøre, og hva som hører fellesskapet av menigheter til.

I dokumentet «Tro og ordning», som ble formulert og vedtatt i forkant av Baptistsamfunnets registrering som trossamfunn i henhold til «Lov om Truendomssamfunn og ymist anna» sier vi: «*Baptistene har en kongregasjonal kirkeforfatning med lokalmenighetens selvstyre ...*». Vi sier også at «*... Menighetene står ... i et frivillig men intimt samarbeid ...*»

Samtalene om vår kirkeforfatning tar utgangspunkt i problemstillingene landsmøtet formulerte:

1. *Kan vi definere hva som er kjerneteologi og praksis for baptister? Kan vi på nytt skape en teologisk begrunnelse for tilhørighet til vår bevegelse av baptister i Norge?*
2. *Hvor er balansen mellom selvstendighet og forpliktelse i Baptistsamfunnets kirkeordning? Hva er utenfor, og hva er innenfor en baptistisk ordning?*
3. *Hvordan definerer vi lederskap i Det Norske Baptistsamfunn sine menigheter og hva vil eventuelt utgjøre felles kriterier for lederskap?*
4. *Hva er et ekteskap i bibelsk forstand?*

Vi vil arbeide med disse spørsmålene gjennom hele året. Første samtale fant sted i hovedstyret 13.- og 14. september. Fra siste helgen i september og i oktober inviterer vi til regionale samtaler menighetene imellom. Fram til disse møtene, og også i ettertid, vil det være godt rom for menighetene å ha egne samtaler om tematikkene. Hovedstyret vil jobbe videre med det som er resultatet av de regionale samtalene i sitt møte 8. og 9. november; og sannsynligvis gi menighetene noen nye utfordringer etter det.

I mars vil ta tak i spørsmålene igjen i forbindelse med lederkonferansen, og etter det vil hovedstyret ta stilling til hvordan vinterens arbeid presenteres for landsmøtet i Ålesund og behandles der.

Baptistenes teologiske samtaleforum ved Linda Aadne, Espen Thilesen, Temesgen Kahsay og Gabriel Stephen har hjulpet oss å forberede samtalegrunnlag til spørsmålene knyttet til kirkeforfatning. Samtaleforumet definerte seks viktige prinsipper som utgangspunkt for å samtale om kjerneteologi og praksis og har belyst fire av disse, basert på tekstene til aktuelle teologer.

- *Jesus som Herre*
- *Bibeltroskap*
- *Baptistisk menighetssyn*
- *Dåp på bekjennelse av tro*
- *Trosfrihet*
- *Kongregasjonalisme*

Samtaleforumet satte søkelys på disse prinsippene; Jesus som Herre, Bibeltroskap, Baptistisk menighetssyn og Kongregasjonalisme.

- *Linda Aadne har belyst Baptistisk identitet og kongregasjonalisme, spesielt i lys av Paul Fiddes*
- *Espen Thilesen har belyst et baptistisk skriftsyn i lyset av Stanley Grenz*
- *Temesgen Kahsay har belyst et baptistisk menighetssyn i lyset av Miroslav Volf*
- *Gabriel Stephen har belyst Jesus som Herre i lys av Jürgen Moltmann*

Vi vil i de regionale samlingene legge opp til samtaler ut fra de temaområdene ovenfor, og forberedelse i menigheten på forhånd kan være å snakke sammen om hvordan en ser på problemstillingene, **også spørsmålene til samtale som dere finner på neste side**, bruke tid på å lese seg opp på de vedlagte notatene og på artikkelstoff og bøker vi henviser til på nettsidene.

Bakgrunnsmateriale for de tre første spørsmålene finnes i dokumentet. I forhold til spørsmålet om hva et ekteskap er i bibelsk forstand har vi ikke utarbeidet et eget materiell nå. Vi anser at det i større grad enn de tre andre spørsmålene er en allmenn problemstilling innen kristen etikk, der vi i forslag til etiske retningslinjer i punkt 7 anbefaler denne teksten:

Menigheten fremholder det livslange ekteskapet mellom mann og kvinne som den rette samlivsform for sine ansatte og tillitsvalgte fra et bibelsk etisk perspektiv. Av den grunn kan samlivsetiske spørsmål knyttet til ansatte og tillitsvalgte bli et tema for arbeids-/oppdragsgiver.

Vi vil selvfølgelig berøre alle problemstillingene i de regionale samlingene, og belyse temaene med innledning til samtalen.

I de regionale møtene ønsker vi i fellesskap å spørre oss selv ha vi tror Gud tenker og føler omkring problemstillingene vi tar opp, vi ønsker å søke Guds nærhet og forventer at Gud ved sin Ånd er med å lede og inspirere samtalen, slik at vi alle, forhåpentligvis kan reise hjem med en erfaring av Guds nærvær, inspirasjon og ledelse!

På de regionale møtene vil vi holde en innledning, basert på det utsendte materialet, før vi snakker sammen. Det vil både være samtaler i plenum og i mindre grupper. I alle møtene vil det delta to eller flere fra hovedstyret og en fra administrasjonen, som vil være med å lede samtalen.

På neste side finner dere spørsmålene vi gjerne vil ha svar på i de regionale samlingene og på sidene etter det følger innledninger til de ulike punktene vi har henvist til ovenfor.

I tillegg til spørsmålene vi vil ha belyst og samtalegrunnlaget, som følger på de neste sidene, har vi funnet fram vedtatte dokumenter/vedtekter med relevans, relevante artikler og bøker som vi har samlet på <https://intranett.baptist.no/artikkel/article/1522340> for dem som vil jobbe ytterligere med spørsmålene.

Spørsmålene vi utfordrer på er:

Bibeltroskap

- Hvordan forstår vi og leser vi Bibelen individuelt og sammen?

Baptistisk kirkeordning

- Hva sier vår historie om balansen mellom selvstendighet og forpliktelse?
- Hva er det som binder oss sammen?

Lederskap

- Hvilke type ledere er det vi eventuelt skal ha felles nasjonale retningslinjer for? Ledere av kirkesamfunnet, pastorer, menighetsleder, menighetsråd, eller gjelder det enhver form for lederoppgave i våre menigheter og kirkesamfunn?
- Skal det skilles mellom lederoppgaver med åndelig innhold og administrative og praktiske oppgaver?

Samliv

- I etiske retningslinjer for Baptistsamfunnets ansatte og i anbefalingen til menighetene sier vi dette om samlivsform; «Menigheten fremholder det livslange ekteskapet mellom mann og kvinne som den rette samlivsform for sine ansatte og tillitsvalgte fra et bibelsk etisk perspektiv. Av den grunn kan samlivsetiske spørsmål knyttet til ansatte og tillitsvalgte bli et tema for arbeids-/oppdragsgiver.» Er det noen grunner, og i tilfelle hvilke, for at anbefalingen bør være tydeligere eller mindre tydelig?

Jesus som Herre

- Hvordan kan vi finne ut hvordan Gud tenker og føler i forhold til nye trender og samfunnsutvikling?

Se mer informasjon på:

<https://intranett.baptist.no/artikkel/article/1522340>

Linda Aadne skriver om hvordan en innen baptismen, helt fra tidlige år så et behov for felles bekjennesskrifter og læresetninger, der hver menighet treffer egne valg, men likevel hører til i et legeme som retter seg etter «en og samme regel». Hun trekker linjene fram mot vår tid og løfter fram bibeltekster som støtter opp.

Utviklingen av Baptistisk kirkeordning med utgangspunkt i Paul Fiddes

Det er viktig at hver generasjon kristne får anledning til å fordype seg i hva det vil si å være en kristen. Samtidig er det også viktig at vi som baptister bruker tid til å reflektere over og drøfte hva det vil si å være baptist i vår tid. Vi er et kirkesamfunn med en stor bredde og mangfold, som har utviklet seg sterkt i de to siste årtier. Voksende mangfold og endringer i samfunnet er faktorer som gjør at vi kontinuerlig må arbeide for en forståelse av hvordan baptistisk tro og ordning kan praktiseres i menighetene i dag. Vi må se tilbake til våre historiske røtter, til vårt ekklesiologiske særpreg og dets teologiske forankring, for å drøfte problemstillinger som reiser seg i et samfunn i dramatisk endring.

Baptistene oppsto som en separatistbevegelse i 1600-tallets England. Det var en tid preget av både politisk og religiøse uro. Spenninger og uro hadde preget forholdet mellom protestanter og katolikker, og det fantes flere separatistgrupperinger som opplevde at den engelske kirke trengte forandring. Det fantes ikke religionsfrihet og det var forfølgelse av dissenterne. Det som stå sentralt hos de forskjellige separatistgruppene var et inderlig ønske om å gjenopprette en sann bibelsk kirkeordning. Puritanere ønsket å kjempe for reform innefra i kirken. Baptistene mente at den engelske kirke var såpass korrumpert at det var nødvendig med en helt ny start – de var nødt til å separere seg for å starte en ny kirke.

Baptisthistoriker C. Douglas Weaver skriver:

«Den tidligste baptistkirken ble dannet fordi de første baptistene mente at en ny start var nødvendig. Ingen menneskelig grunnlegger av en kirke hadde vist seg trofast. Ingen arv fra en kirkelig grunnlegger hadde produsert et ekte Kristi legeme. Alle såkalte kristne kirker var korrupte fordi de ikke fulgte modellen for en sann kirke som ble skissert i Det nye testamente. Puritanere hadde hevdet at de rensket kirken, men de hadde mislyktes. Da John Smyth organiserte den første baptistkirken, var søket etter en ren kirke, en kirke som legemliggjorde Det nye testaments mønster, det underliggende motivet for å forlate puritansk separatisme. Smyth ønsket å etablere en nytestamentlig kirke, og troendes dåp var koblingen til den nytestamentlige modell»¹.

Lengselen etter å leve i samsvar med det bibelske ordet og ønsket om religionsfrihet var motivasjonen for at separatistene (blant disse var de som ble baptister) flyktet fra England for å finne beskyttelse i Amsterdam. En del av disse dro videre til Nord Amerika noen år senere for å skape et helt nytt liv, mens andre dro tilbake til England for å fortsette kampen for religionsfrihet. En gruppe som senere ble kjent som «baptister» var ledet av John Smyth og hans nære medarbeider Thomas Helwys. Thomas Helwys dro senere tilbake til England og skrev en bok som argumenterte for religionsfrihet som han sendte til Kongen. Den ble ikke godt mottatt! Som konsekvens ble Helwys fengslet i Newgate fengsel og døde flere år senere uten å ha sluppet fri, men han var den første som

¹ C. Douglas, *In Search of the New Testament Church: The Baptist Story* (Macon, Georgia: Mercer University Press, 2008), p. 9.

utformet en klar argumentasjon for religionsfrihet og adskillelse mellom kirke og stat. Både John Smyth og Thomas Helwys utarbeidet bekjennelsesskrifter for menigheten i Amsterdam og deres senere liv tilbake i England.

Monarkiet i England utgjorde et enevelde som styrte ikke bare sivile saker, men var også bestemmende for kirkens lære og praksis. Det samme gjorde seg gjeldene også i Danmark og Norge. For å bevare eneveldets makt var det viktig å sikre konformitet i kirkelige saker. Lover ble innført for å hindre innflytelse fra både dissenterne og andre former for tro. Disse voksende restriksjoner og forfølgelsen av dissenterne var bestemmende for baptistenes fortsatte kamp for religionsfrihet. Den så-kalte «Clarendon Code» ble innført i England i 1661-1665 for å sikre den anglikanske kirkes enevelde og for å begrense lekfolkets evne til å preke, undervise og forsamle seg. Ansvar for kirkens lære lå alene hos den statlige geistligheten, og selv mindre husforsamlinger var kontrollert av myndighetene. På samme måte ble Konventikkelplakaten senere innført i Norge, og som konsekvens ble religionsfrihet og adskillelse mellom kirke og stat sentrale kampsaker som var definerende for baptistisk tro og praksis. Selv om baptistene grunnleggende var drevet av et ønske om å gjenetablere en bibelsk kirkeordning er det også viktig å bemerke seg at baptistisk tro og ordning ble utformet i en bestemt historisk kontekst med strenge restriksjoner på utøvelsen av deres tro, og i overgangen til opplysningstidens frembrudd. Baptistenes utvikling i Norge skjedde hånd i hanske med etableringen av Norge som selvstendig nasjon og etableringen av et demokratisk samfunn.

Baptistbekjennelser og Assosiasjoner

Baptistenes vekst i Amerika og i England gjorde at bekjennelsesskrifter var nødvendige samlende dokumenter som var definerende for både tro og praksis. Både den første og den andre «Londonbekjennelsen» er med å tydeliggjøre sentrale læresetninger som baptistmenigheter forpliktet seg til når de forente seg i assosiasjoner. Assosiasjoner ble formet i forskjellige geografiske områder.

Paul Beasley-Murray presenterer en bibelsk argumentasjon for assosiasjoner under overskriften, «Å ha samfunn med andre troende – baptistene er ikke individualister» i sin bok, «Radikale kristne». Han forteller at baptistene nesten helt fra begynnelsen har søkt sammen. I 1644 møttes representanter for sju partikulære baptistmenigheter i London for å utarbeide en felles trosbekjennelse - «London Confession». De var overbevist om at:

«selv om de er adskilte fra hverandre i partikulære enheter, samarbeider de fordi det er passende, og de er så mange at man ikke kan møtes på et sted, likevel er vi ett i kommunion (fellesskap), fordi man holder Jesus Kristus som hode og herre, og det er bare under hans herredømme vi ønsker å vandre».

Og videre: Kapittel 168-9

«Og selv om de partikulære forsamlingene er distinkte og flere legemer, hver og en tett sammenknyttet enhet i seg selv, så vandrer de likevel alle sammen etter en og samme regel, og det er alltid ønskelig å ha hjelp og støtte fra hverandre i de behov som menighetens anliggende reiser, som medlemmer i et legeme i den samme tro under Kristus deres eneste hode».²

² Paul Beasley-Murray, *Radikale kristne: Baptistenes Måte å være Kirke på* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2000), p. 81.

Paktsrelasjoner

Paul Fiddes bemerker at inndelingen i separate menigheter var å betrakte som en nødvendig praktisk løsning av hensyn til vekst og utvikling, men at menighetene så seg selv i enhetlig fellesskap med hverandre. Hver menighet hadde ansvar for å treffe beslutninger i forhold til deres tro og menighetsliv, men de er stadig å betrakte som «medlemmer i et legeme» som retter seg etter «en og samme regel». Regelen man henviser til er Kristi regel (The rule of Christ). Og det er her man finner kjernen og særpreget i baptistisk ekklesiologi. Det er i fellesskap med hverandre under Kristus som hode at man med basis i skriftens ord kan finne frem til Guds vilje og retningen for både menigheten og for menigheter i assosiasjon med hverandre. Språket som brukes er inspirert av paktstenkning, hvor menigheter står sammen i en pakt med hverandre med Kristus som hode. Det er den oppstandne Kristus tilstede i det gjenfødte fellesskap, i hans trefoldige rolle som profet, prest og konge, som gjør fellesskapet i stand til å kjenne hans vilje. Her ser man både det «vertikale» paktsforhold til Gud og den «horisontale» forpliktelse til hverandre både i lokale menigheter og i assosiasjoner. Paktstenkningen har eksistert fra begynnelsen av baptistenes opprinnelse i England. En pakt ble inngått i 1607 blant separatistene som reiste til Amsterdam for å søke religionsfrihet, hvor de «samlet seg med hverandre (ved en Herrens pakt) til en menighet i evangeliets fellesskap, til å vandre i alle Hans veier, som var kjent eller som skulle gjøres kjent etter beste evne, uansett omkostninger, ved Herrens hjelp.»³

Inngåelsen av en pakt var ifølge John Smyth essensielt for den nytestamentlige kirke. Han skrev: «Den ytre delen av den sanne formen for den sanne synlige kirken er et løfte, ed eller pakt mellom Gud og de hellige.»⁴

Spenninger mellom selvstendighet og med-avhengighet

Paul Fiddes viser til spenningen som eksisterer mellom menighetenes selvstendighet og med-avhengighet og understreker at spenningene mellom de to kan holdes i balanse med tillitsrelasjoner til hverandre. Samtidig var enheten og fellesskapet av en slik art, at kongregasjonalismens vektlegging av menighetens selvstendighet burde også ses som en motreaksjon i forhold til både makter og myndigheter som historisk sett hadde øvd en sterk kontroll over menneskenes åndsliv og praksis. Baptistene arbeidet for selvstendighet og frihet i forhold til myndighetene samtidig som de så det både bibelsk forankret og hensiktsmessig å arbeide og stå sammen. Bibelske eksempler er Apostelkonsilet i Jerusalem i Apostlenes gjerninger 15; innsamlingen til de fattige i Jerusalem (1 Kor. 16:1-2; 2 Kor. 8:3-5); og lederkonferansen i Jerusalem som Paulus, Silas og Barnabas hadde med Jakob, Peter, og Johannes, beskrevet i Galaterbrevet 2:1-10.

En pakt undertegnet av representanter for baptistmenigheter i Tetsworth Oxfordshire i 1653 viser til tre områder hvor de skal konferere med hverandre:

1. *Rådgivning i kontroversielle saker som menigheten selv ikke klarte å løse;*
2. *å sørge for økonomisk støtte til den menighet som ikke klarte seg selv,*
3. *i felles planlegging til Guds ære, av alt som krever felles anstrengelser for å bli gjennomført når det gjelder Herrens arbeid som er likt i menighetene.*

³ Champlin Burrage, *The Church Covenant Idea: Its Origin and Development* (Philadelphia: American Baptist Historical Society, 1904), p. 21.

⁴ John Smyth, "Principles and Inferences Concerning the Visible Church" (1607) Gjengitt av W.T. Whitley (ed.) (1915) *The Works of John Smyth*. 2 vol. Cambridge, Cambridge university Press.

Her kan man konstatere at baptistene fra begynnelsen har sett det både bibelsk og hensiktsmessig å strukturere sitt arbeide innenfor en moderat form for kongregasjonalisme. Man har tilstrebet seg for å bevare en god balanse mellom menighetens selvstendighet og med-avhengighet.

Det er også her at man kan se en klar distinksjon fra opplysningstidens demokratiske tenkning, hvor det som oftest er en maktkamp mellom konkurrerende parter hvor en vinner til slutt gjennom en flertallsavstemning. Selv om mange vil betegne baptistenes beslutningsprosesser i menigheter og i kirkesamfunnet som demokratiske er det grunnleggende feil. Baptistenes forståelse av Kristus som Herre og hode for sin kirke gjør at det heller er et «Kristokrati». Avstemninger tas først etter man gjensidig forplikter seg til å søke Guds vilje i fellesskap med hverandre under Den Hellige Ånds ledelse og med Skriften som eneste rettesnor for liv og lære. Flertallet i avstemninger er da et uttrykk for Herrens vilje og ledelse i fellesskapet og det skal mye til for en menighet å gå imot en konsensus i den bredere forsamling. Rapporten fra Tro- og enhetskomitéen til det britiske baptistsamfunnet fra 1994 sier:

«Den særegne baptistpraksis har ikke vært at tilknytning bare er et alternativ, men at disse bredere forsamlingene ikke kan pålegge sine beslutninger på det lokale kirkemøtet. Denne rapporten råder dermed at den lokale menigheten "må ha god grunn til å gå imot en konsensus i det større samfunnet" og bemerker at spenningen i autoritet som dermed oppstår krever at den "har tillit til at kirker i pakt sammen virkelig har søkt etter Kristi sinnelag." (Baptist Union 1994:12)

Kongregasjonalismen understreker den lokale menighetens selvstendighet. Men det er viktig å bemerke seg at opplysningstidens tanker om frihet ikke er det som er retningsgivende for baptistisk ekklesiologi. Fiddes skriver:

«En lokal kirkes frihet fra ytre kirkelig autoritet er derfor ikke basert i opplysningstidens konsepter om individets frihet, eller i selvregulering av et frivillig samfunn, men i Kristi herredømme. Det lokale kirkemøtet kan ikke overkjøres fordi det står under Kristi direkte styre; samtidig må den gi alvorlig oppmerksomhet til resolusjonene fra den større kirken når de søker å finne Kristi sinnelag for seg selv. Det vil ikke ha alle ressurser for å finne Kristi sinnelag i noen spørsmål uten å lytte til andres innsikt, men det er alltid ansvarlig for å teste bredere beslutninger om hvorvidt de virkelig legemliggjør Kristi formål og vilje.»⁵

Baptistene i Norge

Baptistene i Norge samlet seg i distriktsforeninger ettersom flere menigheter ble plantet forskjellige steder. Den første, ble dannet på Sørlandet i 1872 med det *formål* «å fremme enhet og fortrolighet blant menighetslederne.» Den skulle også «bilegge strid, vildfarelser eller lignende» som de enkelte menigheter selv ikke maktet å håndtere.⁶ Senere i 1879 ble det Norske Baptistsamfunnet dannet under en konferanse i Trondheim hvor delegatene erklærte «sig villige til å holde sammen som et legeme i Jesus.» Arbeidet for å samle menighetene i et nasjonalt kirkesamfunn var bistått av en britisk representant fra Baptist Mission Society, Dr. Edward B. Underhill og var inspirert av britiske baptisters praksis. Unionens inngåelse i 1879 var preget av en høytidige og alvorlig forpliktelse til hverandre. Protokollen for møtet beskriver det slik: «Unionen dannedes under megen bevegelse,

⁵ Paul S. Fiddes, *Baptist Concepts of the Church and their antecedents* ed. Paul Avis, *The Oxford Handbook of Ecclesiology* (Oxford University Press, 2018)

⁶ Beasley-Murray, p. 82.

idet alle de tilstedeværende Representanter reiste seg opp fra sine pladser og på menighetenes vegne erklærte seg villige at holde sammen som et legeme for Jesus».

J.M. Sjødahl sa i sin tale ved anledningen:

«Denne stund er minneverdig for oss alle. Vor oppgave fra dette øyeblikk er at arbeide for vort Samfunnds enhed, La det bli forstaaet, at vi danner et eneste legeme fra den ene Ende av Landet til den anden. Lad oss bede for hinanden, deltage med hinandens sorger og gleder. Maa Gud velsigne vort Forbund, saa i kommende generasjoner kunne med glede tenke paa denne stund og velsigne den med takk til vor høilovede Frelser, Jesus.»⁷

Statuttene som ble vedtatt understreker både menighetenes selvstendighet og forpliktelser for hverandre. Menighetenes suverenitet i forhold til valg og understøttelse av sine forstandere er stadfestet i paragraf §8. Peder Eidberg poengterer at tilsvarende paragrafer i distriktsforeningenes statutter også inneholder ledd om rådslag og veiledning i praktiske konflikter og læremessige uoverensstemmelser mellom menighetene og innad i den enkelte menighet.⁸ Samtidig ved senere statuttrevisjoner ble også forholdet mellom kirkesamfunnet og menighetene utdypet og formulert annerledes.

Peder Eidberg skriver i sitt bidrag til synet på kirken for den luthersk/baptistiske samtalegruppen at:

«Selv om hver lokalmenighet er ansett skikket og berettiget til, veiledet av Den Hellige Ånd og Bibelen, å styre seg selv, har baptistene gjennom hele sin historie søkt å motvirke en ytterliggående kongregasjonalisme. Forholdet mellom menighetene kan best karakteriseres som «konneksjonalisme». Menighetene har sluttet seg sammen i distriktsorganisasjoner og nasjonale kirkesamfunn, både for å kunne løse oppgaver sammen, som den enkelte menighet ikke kan greie alene, og for gjennom de samarbeidsorganer som er skapt å støtte eller korrigere hverandre. «Kirkesamfunnsmodellen» innebærer en vis overføring av myndighet fra den lokale menighet til fellesskapet, og forutsetter stor grad av lojalitet fra menighetens side om den skal fungere. Friksjonsfritt har det selvsagt ikke vært og overalt finnes baptistmenigheter som er helt uavhengige og samarbeider fritt til alle kanter på egne premisser. Likevel er det karakteristisk for baptismen å fremtre som kirkesamfunn.»

Her ser vi visjonen for en sterk innbyrdes forpliktelse til hverandre som baptistmenigheter i Norge for å arbeide i et selvstendig, men samtidig med-avhengig fellesskap for å arbeide i enhet.

Linda Aadne

⁷ Peder A. Eidberg, *Det folk som kalles baptister : en undersøkelse av Det Norske Baptistsamfunns bakgrunn, tilblivelse, historie og egenart frem til jubiléet i 1902 : det Norske Baptisters historie 1.* (Stabekk: Norsk Litteraturselskap, 2003), p. 173.

⁸ Eidberg, p. 176.

Espen Thilesen skriver om bibelforståelse og hvordan Ånden ikke bare inspirerte dem som skrev ned Bibelbøkene, men også dem som valgte ut bøkene (kanoniseringsprosessen) som ble med i Bibelen, og gir forståelse for tekstene i vår tid.

Stanley Grenz om Ånden og Skriften

Et forsøk på å sammenfatte skriftsynet funnet i *Theology for the community of God* 1994, s494-527.

Innledning

Som kristne hevder vi at bibelen er høyeste rettesnor for tro, liv og lære. Dette krever en nærmere presisering. Hva er det egentlig som gir bibelen denne autoriteten og hvordan skal vi forstå det i praksis?

For Grenz så er skriften først og fremst en del av Åndens gjerning i verden. En dyp kobling mellom Ånden og ordet blir blant annet tydelig når Herren lovet å sende Den Hellige Ånd som skulle minne dem om alt Jesus hadde sagt (Joh 14:26). Det var ved Åndens inspirasjon (2. Tim 3:16, 2 Pet 1:20-21) skriften ble til, ved å virke på forfattere på ulike måter. Man finner diktat, erfaring, tradisjon og visdom nedtegnet i det gamle og nye testamentet. Litt forenklet kan vi si at tekstene ble kanonisert fordi urmenigheten av Jesus-etterfølgere hadde anerkjent Åndens stemme gjennom disse tekstene, og på samme måte må vi anerkjenne disse tekstene om vi påberoper oss å stå i samme tradisjonen som urmenigheten. Vi anerkjenner at disse menneskelige ord samtidig er Guds ord til oss i dag. Oppsummert er altså grunnen for skriftens autoritet at Ånden inspirerte, beveget til å skrive ned og fortsatte med å tale ut fra disse ordene. Ingen andre tekster er så tett knyttet til, og gjengir det som Gud har gjort i historien sammen med tolkningen av det, og setter oss ansikt til ansikt med den elskende frelser og Gud på samme måte.

Kirkens oppgave er ikke å utforme skriftene, men å søke å leve tro mot Gud, ved skriftens ord som ble overgitt oss. Vi søker altså ikke bibelen i seg selv, men den Gud som tekstene vitner om. Ordet fungerer som en åndelig lampe (Salme 119:105, 2. Pet 1:19) for å se veien.

Forfatterne av bibeltekstene uttrykte Guds sannhet i de konseptene og forståelsesrammene da de ble skrevet. Vi nærmer oss disse tekstene ved å søke å forstå kontekst og sjanger (poesi, narrativ, visdom osv.) for å skjønne hvordan de uttrykker sannhet i sin samtid. Når vi har forstått dette må vi vurdere hvordan de skal benyttes. I 2 Timoteus, etter å ha sagt at skriften er innblåst av Gud, så står det litt om hvordan vi skal bruke dem. Det står at ordene er nyttige "til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd, så det mennesket som tilhører Gud, kan være fullt utrustet til all god gjerning (2. Tim 3:16)" (se også Rom 15:4, 1 Kor 10:6, 11).

Den bibelske autoriteten må og kan ikke begrenses til noen få områder av livet. Om vi mener at bibelen har autoritet må vi plassere oss under et bibelsk verdensbilde, og skriften må gjennomsyre alle våre holdninger og handlinger. Bibelen er ikke så spesifikt om vitenskaper som mange vil ha det til, likevel så lærer den oss å forstå; verden, naturen, historien, deres opprinnelse og deres mål, deres fortid og deres fremtid. På den måten handler ikke skriftene bare omvendelse og frelse selv om dette er dens hovedfokus (s526).

Åpenbaringen eller overbevisningen som kommer ved Den Hellige Ånd gjennom lesningen av disse tekstene må få forrang fremfor annet. Tidlige baptister formante på dette grunnlag til forsakelse av kirkens tradisjon i favør av en bibelsk overbevisning om en radikal praksis av troendes dåp (s500). Det innebærer imidlertid ikke at vi kan overgi oss til en hvilken som helst "ny" subjektiv overbevisning.

Grenz minner oss om at det er ikke Guds ord fordi vi selv hører Åndens stemme gjennom teksten, men fordi urmenigheten gjenkjente Den Hellige Ånds tale der, som videre er bekreftet i kanoniseringen. Dette medfører at bibelen har autoritet om vi tror på den eller ikke. Derfor hjelper det lite å tenke at vi har rett til å forstå bibelen som vi selv vil, når vi heller ydmykt burde søke samklang med resten av det kristne fellesskapet.

Ånden bruker bibelens tekster til å hjelpe oss å se vår situasjon i lys av Guds fremtid og åpne oss for at fremtidens krefter allerede nå er virksomme i vår verden (p 510). Det er ved Skriften at denne forståelsen blir skapt og det er også til skriften man må gå for å finne tilbake til normen. Grenz siterer: "Skriften er en troverdig nedtegnelse av Guds tale i fortiden. Derfor gir den "et absolutt sikkert kriterium som vi kan teste kirkens proklamasjon av Guds ord i nåtiden." (s515)

Espen Thilesen

Temesgen Kabsay skriver om menigheten, og definerer den slik: Samling rundt den ene Kristus, som beskrevet av apostlene med offentlig bekjennelse, inklusive dåp og nattverd.

Baptistisk menighetssyn i lyset av Miroslav Volf

- Bøker: “Exclusion and Embrace” og “After Our Likeness”. Kirken som et bilde på treenigheten. Denne korte oppsummeringen er basert på den siste av de to bøkene.
- I boken ***After Our Likeness: the Church as the image of Trinity*** – presenterer Volf sin frikirkelige ekklesiologi i dialog med romersk katolske og østlig ortodokse perspektiver. I denne boken er Volf i dialog med to representative teologer fra hver tradisjon: Joseph Cardinal Ratzinger fra Den romersk katolske kirke og John Zizoulas fra den østlige ortodokse tradisjonen.
- Antagelser: Både den episkopale og den originale frikirke ekklesiologien modell fortsetter under antagelsen at det kun er en korrekt ekklesiologi. Men NT presenter flere modeller for ekklesiologi og disse er legitime og ønskede i dag.
- Volf diskuterer hovedtesen i boken basert på et sentralt spørsmål: “Hva gjør en kirke til en kirke”? I henhold til ham er kirken:

Hver menighet som samles rundt den ene Jesus Kristus som Frelser og Herre for å bekjenne troen på Ham offentlig på et mangfold av måter, inklusive dåp og nattverd, og som er åpen til Guds menigheter og til alle mennesker; er en kirke i ordets fulle betydning, siden Kristus lovet å være til stede gjennom sin Ånd som førstegrøden av samlingen av hele Guds folk i Hans eskatologiske kongerike.

Når Volf dweler mer ved de sentrale elementene i sin definisjon av hva en kirke er, utdyper Volf hva disse elementene står for:

- *Forsamling* - Kirken kan ikke eksistere hvis den aldri samles, selv om livet i kirken kan utføres av enkeltpersoner.
- *Rundt den ene Kristus* – som er beskrevet av apostlene – en forståelse av hvem Jesus er som ikke er i tråd med det apostolske vitnesbyrdet, bevart i skriften, er ikke en tilstrekkelig forståelse av Jesus og gir kirken manglende legitimitet.
- *Bekjenne tro offentlig på et mangfold av måter* -
 - Feiring av sakramentene, prekener, bønn, salmer, vitnesbyrd og hverdagslivet.
 - Dåpen og nattverden – sakramentene kan kun være en uunnværlig hvis de er bekjennende og uttrykker tro.
 - Ordinerte geistlige kan være passende eller normative, men er ikke nødvendig for at en kirke skal være en kirke!

Implikasjoner for Baptistmenigheter i Norge i dag:

Det er få temaer som relaterer direkte til hovedprinsippene, kjerneteknologien og praksisen. Men det er mulig å utlede noen implikasjoner. I sin konklusjon sier Volf at en lokal kirke må være åpen til alle andre kirker; Den må være lojal mot den apostolske tradisjonen og kirken må være åpen for alle mennesker som bekjenner troen på Jesus Kristus uten unntak.

Hvordan bidrar disse utsagnene om den lokale kirke til den pågående samtalen i Det Norske Baptistsamfunn?

Hvilke utfordringer og muligheter gir dette til diskusjonen om forskjellige tolkninger av kongregasjonalisme, temaet om seksualitet og den interne/eksterne relasjonen mellom lokale baptistmenigheter?

Temesgen Kahsay

Gabriel Stephen skriver om hvordan Jesus Kristus har herredømme, at menigheten står ansvarlig overfor sin Herre. Livet i menigheten kan ikke skilles fra kallet til å tjene menneskene.

Jesus som Herre i lys av Jürgen Moltmann

I boken *“The Church in the Power of the Spirit”* bearbeider Jurgen Moltmann temaet «Jesus som Herre» og hvilke konsekvenser det får for kirken (ekkesiologi). Grunnlaget for Moltmanns argumenter er at kirken alltid og til alle tider får legitimitet i at den er underordnet Kristus.

Når han ofte bruker uttrykk som «formet i Kristus, gjennom Kristus, for Kristus», antyder Moltmann at kirken får sin tidløse natur – i fortiden, i nåtid og i endetiden – når den tar del i Kristi natur, han som i seg selv er tidløs.

Å ta del i Kristi natur er en indikasjon på hans herredømme. Dette får følger på to viktige områder for livet i kirken: Det etiske og misjonale. Videre så er en kirke under Kristus, under Den Hellige Ånds veiledning, en kirke som står ansvarlig ovenfor sin Herre. Dette uttrykkes gjennom kirkens etikk. Moltmann forklarer at når kirken tar på alvor det livet Kristus har kalt kirken til, så vil den bli et fellesskap som fungerer som et eksempel for verden utenfor sine grenser.

Han skriver: «Den som hører deg hører meg.» Den kristne kirke i uttrykte form har alltid fremmet den opphøyde Kristus, i betydningen at når kirken lever som Kristus midt blant de svake og nedbrutte (syke, sultne og de som er tatt til fange), så vil kirkens liv proklamere Jesu Herredømme. Der hvor Gud hersker bli han æret; hvor han rettfærdiggjør oppnår han det som er hans rett; hvor han bringer syndere til omvendelse og gir frihet til de undertrykte. Livet til kirken kan ikke skilles fra dets tjenende misjon. Moltmann antyder at når hun (kirken) lever i Kristus og som Kristus, så vil kirken begynne å engasjere seg i det som Jesus har kalt kirken til, som er å være tilstede hvor Kristus forventer det, nemlig, til de som Jesus har kommet for å proklamere frihet og liv. Ved i lydighet å bli som Kristus, både det å lære å dele Hans vesen i handling og gjerning, finner kirken sin identitet og troverdighet som fellesskap under Jesu Kristi Herredømme.

(Jurgen Moltmann, The Church in the Power of the Spirit: A Contribution to Messianic Ecclesiology (New York: Harper & Row, 1977), pp. 1, 31-34, 46-48, 65, 122-3, 129 and 127.)

Gabriel Stephen

Lederskap i Det Norske Baptistsamfunn

Innledning til en samtale om lederskap

Landsmøtet 2019 vedtok samtaler om hvordan vi forstår vår kirkeordning og hva som utgjør grunnlaget vi står felles om som baptister.

Et av spørsmålene som ble vedtatt er:

Hvordan definerer vi lederskap i Det Norske Baptistsamfunn sine menigheter og hva vil eventuelt utgjøre felles kriterier for lederskap?

Innledning:

En bestemt baptistisk ledelsesfilosofi eller lære finnes ikke, men i vår tradisjon og vårt menighetssyn kan vi allikevel utlede distinkte baptistiske praksiser når det gjelder ledelse.

Ledelse og menighetssyn:

Et baptistisk perspektiv på ledelse vil være at det er menighetsmøtet som sammen treffer beslutning om menighetens liv under Jesu Herredømme. Matteus 18:19-20 er konstituerende for et baptistisk menighetssyn.

19 Også dette sier jeg dere: Dersom to av dere her på jorden blir enige om å be om noe, hva det enn er, skal de få det av min Far i himmelen. 20 For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.

Matteus legger vekt på at vår ledelse er under Jesu Herredømme og at der to eller tre er forsamlet i Hans navn kan vi bli enige.

Samtidig sier Peter i 1. Peters brev 2:4-5 at vi er et allment presteskap, altså er vi alle fylt av Guds Ånd og i stand til sammen å bli enige om livet sammen i menigheten.

4 Kom til ham, den levende steinen, som ble vraket av mennesker, men er utvalgt og dyrebar for Gud, 5 og bli selv levende steiner som bygges opp til et åndelig hus! Bli et hellig presteskap og bær fram åndelige offer, som Gud tar imot med glede ved Jesus Kristus.

Vi søker Kristi Sannelag og menighetsmøtet og ledelse kan i sin beste form si at «Den Hellige Ånd og vi har bestemt».

Tjenende lederskap.

Det er i tråd med et baptistisk menighetssyn å se Jesus som rollemodell for ledelse. Jesus ledet menneskeheten ved å tjene dem: Matteus 20:26-28.

«Men slik skal det ikke være blant dere. Den som vil bli stor blant dere, skal være tjeneren deres, 27 og den som vil være først blant dere, skal være slaven deres. 28 Slik er heller ikke Menneskesønnen kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange.»

På samme måte er en leder i en baptistmenighet satt til å tjene menigheten og menneskene og ledere for vårt kirkesamfunn valgt til å tjene hele fellesskapet av menigheter.

Hvordan definerer vi lederskap i Det Norske Baptistsamfunn sine menigheter og hva vil eventuelt utgjøre felles kriterier for lederskap.

Det kan være fruktbart å spørre:

Hvilket nivå av lederskap skal det være felles kriterier for?

Hvilke kriterier skal det i tilfelle være?

Nivå av lederskap:

Efeserbrevet 4:11 beskriver noen av tjenesteområdene i en lokal menighet og det større fellesskapet av menigheter:

Og det var han som ga noen til å være apostler, noen til profeter, noen til evangelister og noen til hyrder og lærere

Kan vi klarlegge hvilke nivå av lederskap vi trenger felles kriterier for:

- Gjelder det ledere av kirkesamfunnet, pastorer, menighetsleder, menighetsråd eller gjelder det enhver form for lederoppgave i våre menigheter og Kirkesamfunn?
- Skal det differensieres mellom lederoppgaver med åndelig innhold og oppgaver av praktisk eller merkantil art?

Kriterier for lederskap:

Hvilke felles kriterier skal det i tilfelle være?

Vi har i baptistsamfunnet allerede en pastorgodkjenningsordning som hovedstyret vedtok i 2014 (som erstatning for tidligere ordning) og vi har et ansettelsesråd som administrerer ordningen. Det stilles kriterier til både kompetanse og egnethet.

Kriterier for godkjenning

- a) Det skal kunne dokumenteres at den det gjelder har tilfredsstillende ferdigheter til å kunne ivareta rollen som pastor eller evangelist. Dette kan dokumenteres gjennom utdanning og dokumentasjon av praksis.*
- b) Det skal kunne sannsynliggjøres at den det gjelder har tilfredsstillende personlige egenskaper for å kunne ivareta rollen som pastor eller evangelist. Dette kan sannsynliggjøres gjennom referanser, eventuell DISK test og intervju.*
- c) Det skal dokumenteres at den det gjelder har tilstrekkelig teologisk kompetanse og kjennskap til baptistisk teologi og egenart. Dette kan eventuelt bygges opp i ettertid.*
- d) Den det gjelder skal være under veiledning godkjent av menigheten i minst to år med minst 4 veiledningstimer pr år. (dette gjelder pastor og evangelist.) Ansettelsesrådet skal legge til rette for oppfølging av tjenesten.*

Tap av godkjenningen.

Godkjenningen mistes ved brudd på etisk norm for tjeneste og ved grovt brudd på norsk lov.

[https://intranett.baptist.no/service/350986/download/id/346095/name/Godkjenning-av-forkynnere-i-Det-Norske-Baptistsamfunn 1%281%29.pdf](https://intranett.baptist.no/service/350986/download/id/346095/name/Godkjenning-av-forkynnere-i-Det-Norske-Baptistsamfunn%201%281%29.pdf)

Baptistsamfunnets hovedstyre har vedtatt etiske retningslinjer for DNB sine ansatte og Lønns og Personalutvalget har sendt anbefalte etiske retningslinjer til menighetene.

<https://intranett.baptist.no/service/350986/download/id/442630/name/Etiske%20Retningslinjer%20for%20Menighetene.pdf>

Vi kan også henvende oss til de bibelske tekstene om lederskap, som f.eks. 1 Timoteus 3,1–7 og Titus 1,5–9.

1 Timoteus 3:1-7

Om noen gjerne vil ha en tilsynstjeneste, er det en verdifull oppgave han ønsker seg. 2 En tilsynsmann må ikke kunne anklages for noe. Han må være én kvinnes mann, nøktern, forstandig, høflig, gjestfri, dyktig til å undervise, 3 ikke drikkfeldig eller voldelig, men mild, uten stridslyst og pengebegjær. 4 Han må lede sitt eget hus på en god og hederlig måte og ha lydige barn. 5 Dersom han ikke klarer å lede sitt eget hus, hvordan kan han da ha omsorg for Guds menighet? 6 Han må ikke være nyomvendt, for da kan han bli hovmodig og komme under samme dom som djevelen. 7 Han må også ha godt ord på seg blant dem som står utenfor, så han ikke blir til spott og går i djevelens snare.

Titus 1:5-9

5 Jeg lot deg bli igjen på Kreta for at du skulle ordne det som fremdeles var ugjort, og innsette eldste i hver by, slik jeg påla deg. 6 En eldste må det ikke være noe å utsette på: Han skal være én kvinnes mann, barna hans må være troende, ikke trassige og ikke kunne beskyldes for å leve vilt og utsvevende. 7 For en tilsynsmann er Guds forvalter, og det må ikke være noe å utsette på ham. Han må ikke være egenrådig, bråsinnt, drikkfeldig, voldsom eller ute etter skammelig vinning. 8 Han skal være gjestfri, godhjertet, forstandig, rettskaffen, gudfryktig og herre over seg selv. 9 Han må holde seg til det troverdige ord som samsvarer med læren, slik at han duger både til å veilede i den sunne lære og til å vise til rette dem som sier imot.

Disse overforstående elementer kan være med i de videre vurderinger av felles kriterier for lederskap.

Administrasjonen og hovedstyret vil forberede innledning til de regionale samtalene i tråd med disse føringene når det gjelder spørsmålene om lederskap.